

Píše Jiří Flaišman

(E*forum, 02. 03. 2016)

Jeden by si myslel, že ho na dnešním knižním trhu nemůže nic překvapit. Nad právě vydaným čtyřsetstránkovým (sic!) výběrem z básnického díla **Karla Kapouna** (1902–1963) ovšem člověk padne do kolen. Upřímně řečeno, sama myšlenka znovu vydat Kapounovy texty je trochu z jiného světa. Za její nynější realizaci stojí brněnské nakladatelství Barrister a Principal, pro které edici s lukrativním názvem **Básník** připravili Ladislav Soldán a Ivo Lukáš. O tom, že i první z editorů alespoň podvědomě cítí něco podobného, jako jsou naše rozpaky, svědčí již první věty jeho doslovu, v němž se s notnou dávkou bezhlavé argumentace píše: „Proč je brněnský básník Karel Kapoun dnes málem zapomenutý? Především proto, že zájem o vydávání jeho díla skončil vlastně před půl stoletím“ (s. 395). Na editorovu řečnickou otázku je z dnešní pozice možná relativně snadná odpověď. Při ohlédnutí za Kapounovým dílem, nad kterým nebylo nikdy veřejně vyneseno anatéma, se totiž autorově robinsonovství v našich časech není co divit.

Objemný výběr, který kromě stručného a již zmíněného doslovu L. Soldána neobsahuje žádné jiné paratexty, je sestaven na základě dvou klíčů, z nichž první představuje jistou systematickosti v přístupu, druhý je naopak založen na kouzlu náhody. Editori se rozhodli v chronologickém sledu přinést ukázky ze všech (více jak dvaceti) Kapounových sbírek z let 1930–1965, včetně ukázek z tvorby pro děti. Autorovo dílo bychom tak měli mít pěkně proporčně rozparcelováno před sebou v jeho celistvosti. Tak doznalo naplnění první z kritérií – o prospěšnosti jeho mechanické aplikace lze však s úspěchem pochybovat. Pravděpodobně proto, aby byl výběr „čtenářsky atraktivní“, obklopuje vybrané původní básnické texty změť fotografií, ilustrací (povětšinou nehezky), citací a faksimilií dopisů, dokumentů či dobových ohlasů. Chtěli-li vydavatelé, aby tento materiál působil jako pêle-mêle – povedlo se. Vedle textu Skácelova či dopisu Závadova se tak ocitají materiály o poznání zásadnější povahy jako např. vyúčtování honoráře nebo dopis z redakce Tvorby, který je výzvou k příspěvku do prvomájového čísla (tento list je bůhvíproč v knize dvakrát – na s. 316 a 347). Abychom nekřivdili, i v této anarchii jistou snahu o dramaturgii zahlédnout lze – například když sestavovatelé vedle Kapounovy milostné básně Dívka vkládají epigramatické verše Václava Laciny: „Kdybych já nebyl Kapoun, ale kanec, / to bych vám, milé dámy, předvedl tanec“ (s. 277).

Výběr dobře dokládá, že Kapoun je vše, jen ne básník rafinovaný. Současně také není „básník hlubokého zamyšlení nad životem a smrtí,“ což si uvědomil i mladý Milan Kundera, který tuto svoji větu nakonec škrtl, jak můžeme vidět ve faksimile nedatovaného strojopisu, který celou knihu uvozuje (s. 5). Vedle zajímavých veršů

z prvotin lze pak za vrchol Kapounova díla považovat jeho sbírky z konce 30. let, kdy zvláště knížkami Neviditelná polnice (1938) a Potmě (1939) vplul do vln tzv. poezie ohrožení, v nichž si našel svůj osobitější výraz (neměl právě z tohoto období výbor čerpat povýtce?). O autorské kolizi Karla Kapouna na konci 40. let svědčí jeho básně představující druhý, třetí nálev tématu „díků našim osvoboditelům“ ze sbírky Byli tu (1948), básní i po formální stránce vyznačujících se značnou dávkou receptivity či nezdařené aluzivnosti (např.: „Cosi tu jiskří ve vzduchu, / jak po hlaholném výbuchu / a chtělo by se smát a smát. / Už nikdy víc, Jen jedenkrát“ s. 156). Verbalistně řídká je pak i Kapounova poezie z jeho plodného období přelomu let padesátých a šedesátých, kdy všudypřítomná deprese z atomovek je ne překonávána, ale upovídána nekritickým nadšenectvím představujícím směsici víry v tzv. lepší zítřky, vymožeností kosmického věku (zvl. sbírka Obsadte všechny hvězdy, 1960) a nekomplikovaného pojetí lásky.

Kniha z Barristeru má i své kladné stránky: Je koneckonců sympatické, že se editoři rozhodli s Kapounem vůbec nějak vypořádat (a že se naštěstí nerozhodli vydat rovnou jeho spisy), je záslužné, že alespoň v krátké ukázce upozornili na Kapounův debut Albatros (vyšel roku 1930 pod pseudonymem S. Kan), který patří ve veřejných knihovnách ke špatně dostupným titulům, a v neposlední řadě je nutno nakladatelství přiznat, že se mu kniha z polygrafického (když ne z typografického) hlediska docela povedla. Jestliže ale vytčeným cílem vydavatelů bylo „málem zapomenuté“ dílo básníka resuscitovat, přítomným výborem jako svým způsobem dýcháním z úst do úst možná vykresali jiskřičku života – z té ovšem, obáváme se, ale nakonec stejně nic nebude.